

VONDeLing

Tijdschrift van het Vicariaat ONDerwijs

Nr 27 – juli 2018

Redactioneel

Het verhaal van het kuiken of het ei. Daarmee werd de centrale speech van de proclamatie van de Profs afgesloten. Het verhaal trof me. Als kersverse directeur kom je inderdaad geen team binnen met midden op de tafel een kuiken te plaatsen, dan wel een ei: samen uitbroeden, enkel zo kan je samen een kuiken bereiken waar we allemaal achter kunnen staan en er samen verantwoordelijk voor zijn.

De vergelijking loopt misschien wat mank, maar toch: de dienstverlening vanuit het Vicariaat en vanuit Katholiek Onderwijs Vlaanderen tout court ten aanzien van de scholen in ons Aartsbisdom is ook van die orde. Met een taalspel: wie meent het warm water te moeten uitvinden voor onze scholen, buiten de scholen om, zal gauw een koude douche krijgen. Niet voor niets wordt Katholiek Onderwijs Vlaanderen een leden- en netwerkvereniging genoemd: er zou niets boven de hoofden van de leden beslist mogen worden. Alles ten dienste van de leden, dat is de raison d'être van Vicariaat en koepelorganisatie.

Wanneer ik zie hoe afgelopen jaar vanuit het Vicariaat en Katholiek Onderwijs Vlaanderen zoveel mensen, elk op hun plaats, zich dagelijks inzetten voor scholen en onderwijs, dan word ik stil. Er gebeurt veel goeds, geloof me.

Wanneer ik zie hoe afgelopen schooljaar bestuurders en directies meer dan hun best doen om hun team vooruit te helpen, dan word ik stil. Er gebeurt veel goeds, ik geloof u.

De stilte waarvan sprake is een ruimte om dankbaar te zijn, en dus om dat ene woord uit te spreken dat hier op zijn plaats is: dank! Dank voor wat u doet en betekent, als bestuurder en directeur, als vicariaatsmedewerker, als pedagogisch begeleider, als... En dank aan God voor zoveel zegen, zeker en vast!

Moge de afronding van dit schooljaar goed verlopen en de vakantie deugdzaam zijn, voor ieder van u!

Welgemeend en hartelijk,

Jürgen Mettepenningen, bisschoppelijk afgevaardigde voor het onderwijs

Colofon

Digitaal tijdschrift
van het
Vicariaat Onderwijs
Aartsbisdom
Mechelen-Brussel

Frederik de Merodestraat
18, 2800 Mechelen

Tel: 015 29 84 01 (02)

Fax: 015 29 84 03

E-mail:

info@vikom.be

Website:

www.vikom.be

Versijnt 4 keer per jaar.

Redactie:

Guido François

Jürgen Mettepenningen

Tekst + Foto's: Guido François
(tenzij anders vermeld)

Foto JM blz 1: ©Christof Ketels

Ver. uitgever:

Jürgen Mettepenningen

Inhoud:

Redactioneel	1
Actualia	2
Vieringen, conferenties	14
Personalía	20
Katholieke Dialoogschool	22
GDPR – privacyverklaring	27

Actualia

Comité Besturen voor nieuwe ambtstermijn Verkiezingen COBES

De voorbije maanden konden alle schoolbesturen nieuwe leden voordragen voor het Comité Besturen (COBES) van hun bisdom. Uit die kandidaten konden dan de leden van de Algemene Vergadering van Katholiek Onderwijs Vlaanderen gekozen worden en vertegenwoordigers in de diverse adviesraden.

De procedure was in alle Vicariaten Onderwijs dezelfde. Nergens werden er meer kandidaten voorgedragen dan er plaatsen waren, zodat er alleen lijststemmen moesten worden uitgebracht, met andere woorden: de lijst met kandidaten diende te worden goedgekeurd zoals hij was.

Nieuwe en vroegere leden van het Comité Besturen bij elkaar voor een eerste kennismaking na de Cobes-verkiezingen in mei 2018 in het Vicariaat Onderwijs

totaal nog maximaal drie bestuurders coöpteren, maar dat hoeft niet van in het begin. Het nieuw samengestelde COBES verkoos vervolgens de kandidaten voor de Algemene Vergadering van Katholiek Onderwijs Vlaanderen en droeg vanuit die kandidaten een man en een vrouw voor als kandidaat-bestuurders van de raad van bestuur van de netwerkorganisatie.

Daarna volgde de verkiezing van de delegatie voor de adviesraden van het basisonderwijs (ARBaO), het buitengewoon (ARBuO), het secundair onderwijs (ARSO) en de internaten (AR Internaten). Vervolgens de vertegenwoordiging van bestuurders in de Diocesane Plannings- en Coördinatiecommissies basis- en secundair onderwijs (DPCC). We blikten vooruit op de jaarvergadering voor schoolbestuurders op 18 september 2018 (zie verder in dit nummer) en sloten de vergadering af met een drankje en een hapje. Een heuglijke vaststelling was dat de nieuwe ploeg enthousiast was om ervoor te gaan. Twee derden zijn oude getrouwen van het huidige COBES, een derde is nieuw. Het generevenwicht (1/3) is ook bereikt: 11 mannen en 6 vrouwen.

In het aartsbisdom Mechelen-Brussel telden we 16 kandidaten. Die kwamen op 3 mei 2018 voor de eerste keer samen. Ze maakten kennis met elkaar en met de werking van COBES. Er werd van gedachten gewisseld over wie eventueel in aanmerking kwam voor een coöptatie en wanneer we de vergaderingen in het volgende schooljaar konden plannen.

Tijdens de tweede vergadering, op 14 mei, mochten we Griet Smeets van Windekind als gecoöpteerd lid verwelkomen. Het COBES Mechelen-Brussel mag in

Afgevaardigde Cobes	Schoolbestuur	Afvaardiging naar Katholiek Onder- wijs Vlaanderen	Afvaardiging naar DPCC
Jan Bakelants	OZCS Keerbergen	ARBaO	
Leopold Carmen	Kath. BaO Sancta Maria Leuven		
Agnes Claeys	Leuvense Katholieke Scholen aan de Dijle	AV + RVB	
Bart Decancq	Don Bosco Onder- wijscentrum		
Jan Degadt	Regina Caeli Dilbeek	AV + AR Internaten	
Johan Eliat	OZCS West-Brabant	ARSO	DPCC BaO
Thérèse Finné	OLV-St-Jozef Evere		DPCC BaO
Roger Haest	Kath. Ond. Brussel Annuntiaten	(AV + RVB, maar namens Unie van de Religieuzen van- Vlaanderen)	DPCC SO
Walter Hendrickx	Vrije Basisschool De Kriekelaar Hofstade		DPCC BaO
Roger Meert	VKO Opwijk		DPCC SO
Lieve Meysmans	De Ranken Meche- len		
Willy Penninckx	KITOS Mechelen	AV + RVB	
Bruno Raes	BNKS St-Agatha-Ber- chem		
Griet Smeets	Windekind	ARBuO	
Linda Van Herck	Sint-Paulus Tienen- Zoutleeuw		DPCC SO
Jan Van hoof	Kath. Ond. voor Perk en Steenokkerzeel	AV	DPCC BaO
Goedele Wynants	Ignatius scholen Brussel		DPCC SO

Voorzitter van COBES is Jürgen Mettepenningen. Hij maakt ambtshalve, als bisschoppelijk afgevaardigde voor het onderwijs, deel uit van de Algemene Vergadering en de Raad van Bestuur van Katholiek Onderwijs Vlaanderen.

Voorts zijn bij de vergaderingen van COBES ook de volgende personeelsleden van het Vicariaat Onderwijs betrokken: Anne Vercammen (secretariaat), Guido François, directeur dienst schoolorganisatie en Fons Nuyens, BOS-begeleider.

De leden van het nieuw samengestelde COBES worden automatisch lid van de Algemene Vergadering van het Vicariaat Onderwijs Mechelen-Brussel. Vier onder hen ook van de raad van bestuur: Agnes Claeys, Thérèse Finné, Willy Penninckx en Bruno Raes.

Foto boven: vergadering met het nieuw samengestelde Cobes op 14 mei. Foto onder: afscheid van Lena, Jos en Luc bij een dankentje op 20 juni.

Afscheid van enkele Cobes-leden

Op 20 juni 2018 vond de laatste vergadering plaats van het huidige Comité Besturen. We namen er afscheid van enkele leden die zich niet meer verkiesbaar hebben gesteld voor het nieuwe COBES: Luc Dekelver, Walter Loonbeek (verontschuldigd), Lena Selleslagh en Jos Vansantvoet.

Om de werking gedurende zes jaar feestelijk af te sluiten schoven we, samen met enkele nieuwe leden, aan voor een lunch in een Mechels restaurant. Jürgen Mettepenningen hield er een korte toespraak met heel veel dank voor de jarenlange inzet.

Lena Selleslagh gaf ons aan tafel nog wat vorming rond tafelmannen en etiquette (foto onder).

Jaarvergadering voor bestuurders 18 september 2018

De nieuwe leden van COBES krijgen meteen de gelegenheid zich voor te stellen op de **jaarvergadering of jaarlijkse ontmoeting van bestuurders op 18 september 2018**. Bij die gelegenheid kunt u ook luisteren naar wat de directeur-generaal van Katholiek Onderwijs Vlaanderen te vertellen heeft over de onderwijsactualiteit en over de strategische krachtlijnen van de netwerkorganisatie. En ook u kunt uw inbreng hebben.

Doelgroep: Alle bestuurders van de schoolbesturen katholiek onderwijs van het aartsbisdom Mechelen-Brussel

Datum en uur: dinsdag 18 september van 19u (onthaal vanaf 18.30u) tot 20.45u, met aansluitend ontmoetingsmoment/receptie

Locatie: Diocesaan Pastoraal Centrum Mechelen (DPCM), Frederik De Merodestraat 18, 2800 Mechelen

Programma: (voorlopig)

- *Jürgen Mettepenningen*, bisschoppelijk afgevaardigde voor het onderwijs, heet u welkom en spreekt een bezinnend woord uit;
- *Lieven Boeve*, directeur-generaal Katholiek Onderwijs Vlaanderen, licht de onderwijsactualiteit toe en de vernieuwde strategische krachtlijnen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen;
- Alle aanwezigen kunnen over die strategische krachtlijnen reflecteren in kleine groepen en er hun mening over uitspreken;
- De nieuwe leden van het COBES stellen zichzelf voor en lichten toe wat zij de volgende jaren wensen te realiseren;
- Het Vicariaat geeft toelichting bij zijn eigen rol en biedt een overzicht van de vertegenwoordiging in de inspraakorganen;
- We overlopen het vormingsaanbod voor schoolbestuurders in het schooljaar 2018-2019;
- *Beatrijs Pletinck* van de Dienst Bestuur en Organisatie van Katholiek Onderwijs Vlaanderen geeft uitleg over de wijzigingen in de vzw-wetgeving;
- We sluiten af met een receptie en netwerkmoment.

Een definitieve uitnodiging volgt, maar hou de datum alvast vrij in uw agenda.

Vorming voor bestuurders Vorming BOS en Patrimonium

Op 7 mei 2018 volgde een twintigtal bestuurders en leidinggevenden de vorming BOS en Patrimonium in het Diocesaan Pastoraal Centrum in Mechelen (*foto links*). **Dirk Vanstappen**, directeur van de Dienst Bestuur en Organisatie van Katholiek Onderwijs Vlaanderen, lichtte de nota toe die op de website van de koepel staat en die gedetailleerde informatie geeft over hoe infrastructuurdossiers en patrimonium het best overgedragen kunnen worden in het geval van bestuurlijke integratie of schaalvergroting van schoolbesturen. Daar vindt u ook de presentatie die gebruikt werd bij de vormingen in

5

de vijf bisdommen. Zeer nuttige info voor zowel de verkenningsfase als de eindfase van de fusie van schoolbesturen, want patrimonium kan bepalend zijn voor de wijze van overdracht en de keuze van de eventuele ontvangende vzw. In sommige gevallen kan het nuttig zijn een patrimonium-vzw op te richten, naast de onderwijs-vzw, met bijvoorbeeld dezelfde leden, in een personele unie.

Planning vormingsaanbod schooljaar 2018-2019

Voor volgend schooljaar is er weer een mooi vormingsaanbod uitgewerkt. Zie hier de kalender met de sessies die in het **DPCMechelen** plaatsvinden. U vindt het volledige aanbod ook op www.nascholing.be/besturen. Via die site kunt u ook inschrijven.

Data	Thema
27 september 2018 19-21.30u	Masterclass met Jean-Pierre Roelands, commercieel directeur op rust van Colruyt, over Missie, visie en kernwaarden en hun effecten op organisatiestructuur en –cultuur.
8 oktober 2018 19-21.30u	Vorming BOS & Preventie
6 december 2018 19-21.30u	Vorming BOS: Missie, visie en kernwaarden
30 januari 2019 19-21.30u	Onthaalsessie voor kandidaat- en startende bestuurders
20 februari 2019 19-21.30u	Vorming BOS en Organisatiestructuur
23 mei 2019 19-21.30u	Vorming BOS en Organisatiecultuur

Kandidaat-bestuurders en startende bestuurders kunnen naast de algemene onthaalsessie ook deelnemen aan verdiepende sessies. Die vinden evenwel niet in alle bisdommen plaats.

Data	Thema
23 oktober 2018 19-21.30u	Introductie in het financieel en materieel beleid Marialand 31, 9000 Gent
25 oktober 2018 19-21.30u	Introductie in het financieel en materieel beleid Noorderlaan 108, 2030 Antwerpen
3 juni 2019 19-21.30u	Introductie Identiteit en onderwijskundig beleid Tulpinstraat 75, 3500 Hasselt
6 juni 2019 19-21.30u	Introductie Identiteit en onderwijskundig beleid Marialand 31, 9000 Gent

Daarnaast zijn alle besturen over heel Vlaanderen uitgenodigd op het **Congres Katholiek Onderwijs Vlaanderen op dinsdag 22 januari 2019 in de Elisabethzaal Antwerpen** (naast de dierentuin en het centraal station).

Het is mogelijk dat er op bovenvermelde data naast de nieuwe vormen nog **BOS-vormingen** van het voorbije schooljaar **herhaald** worden, afhankelijk van de vraag. Op die manier wordt ook bepaald in welk bisdom die herhalingsessie het best gegeven wordt. De info daarover vindt u ook op de bovengenoemde website.

Schoolbesturen kunnen ook nog altijd **vorming op maat** vragen. Informatie daarover vindt u op de website en bij marleen.decuypere@katholiekonderwijs.vlaanderen.

To BOS or not to BOS

Een nieuwe fase voor BOS-M

Ondanks het lange uitblijven van een decreet over bestuurlijke optimalisering, laten tal van schoolbesturen zich niet afremmen om verdere stappen te zetten naar bestuurlijke schaalvergroting. Zo hebben acht schoolbesturen uit Mechelen en omgeving een engagementsverklaring ondertekend om samen de stap te zetten naar een sterker en ééngemaakt bestuur onder de werknaam BOS-M.

Op 25 april 2018 stroomde de prachtig gerestoreerde kapel (en multifunctionele zaal) van BIM-SEM in hartje Mechelen goed vol met bestuurders en directeurs van schoolbesturen en scholen uit Mechelen en omgeving die de officiële ondertekening kwamen bijwonen van een engagementsverklaring in het kader van Bestuurlijke Optimalisering en Schaalvergroting (BOS). Het gaat over:

Pat Vandewiele, moderator van de BOS-operatie BOS-M

- vzw Parochiale School Sinte Maria, Bonheiden
- vzw Gemengd Buitengewoon Onderwijs Ter Elst, Duffel
- vzw Katholieke Basisschool van Hombeek
- vzw Sint-Katarinaschool, Sint-Katelijne-Waver
- vzw Vrije Basisschool Weerde
- vzw Sancta Maria Basisschool, Willebroek
- vzw De Ranken
- vzw Technische Scholen Mechelen

Die acht besturen vertegenwoordigen samen twintig basisscholen en vier secundaire scholen gewoon en buitengewoon onderwijs en een internaat. Het gaat om bijna 5500 leerlingen basisonderwijs en bijna 4000 leerlingen secundair onderwijs.

Moderator van de BOS-operatie **Pat Vandewiele** schetste in zijn toespraak kort de genese van het BOS-proces vanaf eind november 2015 tot heden. Een tussentijds engagement kwam er met de ondertekening van een intentieverklaring op 25 januari 2017 (zie verslaggeving in VONDeLing nr 22, april 2017). Intussen zijn er werkgroepen gestart rond tal van aspecten en hield een Regiegroep de voorbereiding en de regie van de operatie stevig in handen. Van de twaalf besturen die toen de intentie tekenden om samen te zoeken naar structurele samenwerking hebben er twee afgehaakt en twee andere wensten nog te wachten alvorens ze

de stap naar fusie zetten. De acht besturen die overblijven vertegenwoordigen een ruim onderwijsaanbod over een brede regio in Mechelen en de periferie.

Een gelegenheidskoor van leerlingen, oud-leerlingen en -leraren luisterde de plechtigheid op.

Foto onder: Gastspreker Bert Smits

In de engagementsverklaring bevestigen de besturen hun engagement om verder te overleggen en te plannen hoe zij kunnen komen tot een doorgedreven samenwerking. De besturen streven ernaar om de concrete vorm van die samenwerking uit te tekenen via een definitieve verbintenis tegen 1 september 2020. Als werknaam voor het nieuwe samenwerkingsverband kiezen de besturen voor 'BOS-M'.

In de tekst die na afloop van de plechtigheid door de acht voorzitters werd ondertekend, wordt eerst uitvoerig aandacht besteed aan de missie, visie en kernwaarden. Dan volgt een hoofdstuk over de organisatiestructuur, waarin de nadruk ligt op subsidiariteit en waarin eerder het confederale model gehanteerd wordt van Lokale Bestuurscomités

(LBC's), die nog wat bevoegdheden krijgen van de raad van bestuur. De LBC's zijn "samenwerkings- en overlegorganen tussen de erbij aangesloten scholen" en worden bevolkt door vertegenwoordigers van de vroegere/huidige besturen. De directeurs vinden elkaar in Directieteams. Er worden ondersteunende diensten uitgebouwd om de scholen te ondersteunen in de zogenaamde secundaire processen. Voorts staan in de overeenkomst enkele financi-

ële afspraken, waarbij elke school haar eigen werkmiddelen beheert, maar jaarlijks in principe minstens 20% van de schoolgebonden werkmiddelen voor infrastructuur moet reserveren. 1% van de werkmiddelen gaat naar een Gebouwenfonds ter ondersteuning van nieuwe initiatieven. Financiële reserves van de scholen blijven in principe voorbehouden voor de scholen die ze opgebouwd hebben. Die afspraken worden verder uitgewerkt door de Regiegroep en door de werkgroepen Organisatie, Financiën, Patrimonium en Personeel. Een beperktere Agendacommissie zou al meteen aan de slag gaan om alles praktisch voor te bereiden.

De plechtige ceremonie werd op 25 april aan elkaar gepreut door **Chris Vandervorst**, medewerkster van de dienst Bestuur en Organisatie van Katholiek Onderwijs Vlaanderen en administratief en inhoudelijk ondersteuner van het BOS-proces. Een gelegenheidskoor van leerlingen en oud-leerlingen en een Portugese fadozanger luisterden het geheel muzikaal op.

Gastspreker **Bert Smits**, één van de gezichten van 'Schoolmakers' en voorzitter van het Overlegplatform van onderwijsinnovatie, reflecteerde over schaalvergroting. Die operatie kan processen professionaliseren en

beter inspelen op de vele uitdagingen voor het onderwijs vandaag, maar heel wat processen verlopen niet zo goed, vond Smits. Het is fout te denken dat secundaire processen geen impact hebben op het primaire proces. Er wordt veel gepraat over structuren en hoe het een en ander georganiseerd kan worden, maar wat te weinig over het *waarom* van de samenwerking. De spreker herinnerde zich één van de eerste bijeenkomsten van de groep waarop hij ook was uitgenodigd en stelde vast dat er intussen heel wat inhoudelijk met elkaar is gesproken, en dat de besturen oog hadden voor professionalisering van leerkrachten en voor de leerlingen. Ze hebben waarden naar voren geschoven en principes die de samenwerking verder vorm kunnen geven. Er is een goede weg afgelegd. Na die eerste krijtlijnen is het moment gekomen om naar de toekomst te kijken. De nieuwe community dient nu vorm te krijgen. Naast bestuurders en directeurs moeten nu ook leerkrachten, ouders en leerlingen betrokken worden, omwille van de impact op die groepen. Er zijn heel wat uitdagingen in deze volatiele, complexe en ambigue wereld. Veel is niet te plannen, de veranderingen verlopen in een sneller tempo. Daarom zou je de organisatie zo moeten maken dat je proactieve, wendbare scholen hebt, fitte scholen, alert, in staat om te leren. Het eigen leerproces van de school is wat onderbelicht. Er is ook een fitte raad van bestuur nodig om directies en leerkrachten te helpen navigeren in de vele vraagstukken, om mee de koers uit te zetten.

Acht voorzitters van schoolbesturen tijdens de ondertekening van de engagementsverklaring.

Er is behoefte aan een strategisch vijfjarenplan met de grote lijnen, en zuurstof om te kunnen bijsturen. Het pedagogische en het organisatorische zijn inherent verbonden. Wat de gebouwen betreft liggen er bv kansen en uitdagingen. Als je je afvraagt wat de community van leerkrachten nodig heeft, dan kan het zijn dat je moet investeren in werk- en gesprekslokalen. Zeker als je gaat werken met zelfsturende teams. Het is belangrijk ruimte te creëren om te experimenteren en de juiste investeringen te doen. Je hebt focus nodig, je dient keuzes te maken. Een strategisch beleidsplan komt tot stand in dialoog, met de mensen die school maken.

Smits gaf zelf enkele suggesties om in het plan op te nemen: de nieuwe leerplannen, ZILL, de brede eerste graad, de vernieuwing van het secundair onderwijs, de overgang van basis- naar secundair onderwijs, waar zich nieuwe perspectieven openen met de tienscholen. De nieuwe rol van de leerkracht met opnieuw de focus op onze kerntaak, of op die van morgen. Meer samenwerking tussen leerkrachten, in een team, digitalisering, meer rust op school (een powernap of yoga voor leerkrachten?). Secretariaten kunnen door centralisatie van administratieve processen efficiënt gemaakt worden maar we mogen kleine waardevolle taken die secretariaatsmedewerkers verrichten in de

school niet wegfilteren. We moeten ons de vraag stellen hoe we fitte, lerende organisa-

ties kunnen maken van onze scholen. De spreker wenste de bestuurders de moed en slagkracht om belangrijke beslissingen te nemen en hij noemde samenwerking het enige echte antwoord. Er liggen veel kansen en de toekomst ziet er uitdagend en goed uit. Daarvoor heeft BOS-M het fundament gelegd.

Eerstejaarsleerling Bas leverde als afsluiter op piano een spetterende Rachmaninov af. Na de ondertekening en de *groepsfoto vanop het doksaal*, konden de genodigden npraten met een hapje en een drankje. Klaar voor een nieuwe beloftevolle fase.

Overheidsopdrachten in nieuwe handen Integratie in vzw Doko

Sedert 1 juni 2018 zijn de werkingen van de vzw Interdiocesane Raad Overheidsopdrachten (I.R.O.) en van de vzw ServiKO geïntegreerd in de bestaande vzw DOKO, een dochter-vzw van Katholiek Onderwijs Vlaanderen (www.doko.be). De inkanteling wordt eind augustus juridisch afgerond. Concreet wil dat zeggen dat de volledige dienstverlening voor overheidsopdrachten in de vijf bisdommen in handen is van DOKO. De websites van I.R.O. (www.ro-bisdommen.be) en van ServiKO (www.serviko.eu) blijven voorlopig dienst doen als inteken- en informatiekanalen. Daarnaast blijven de netwerkgroepen bestaan die in de bisdommen Antwerpen,

Gent en Mechelen-Brussel zijn opgericht om ervaringsuitwisseling mogelijk te maken tussen verantwoordelijken voor overheidsopdrachten bij besturen en scholen.

Personeel

De personeelsleden van I.R.O. (**Olivier de Ryckere**) en ServiKO (**Marc Dejonckere**) kunnen tewerkgesteld blijven in vzw DOKO. Er is een nieuwe administratieve kracht aangeworven als opvolgster van Els Verbiest:

Afscheidsviering van Els Verbiest (vooraan rechts) met leden van de raad van bestuur en het dagelijks bestuur van I.R.O., in een Gents restaurant (zie ook foto op vorige blz.)

blikken op meer dan vijf jaar werking van I.R.O.. Dat was voor een groot deel pionierswerk. Er is in die jaren door heel wat mensen massa's werk verzet. We hebben honderden scholen en aanverwante instellingen kunnen helpen met tientallen raamcontracten en -overeenkomsten, met infosessies en vormingen, met het organiseren van netwerking, enzovoort. Bij het afscheid van Els was ook **Bart Goderis** (ex-medewerker Bisdom Gent) uitgenodigd, die samen met **Marc Van Thillo** (Bisdom Antwerpen) één van de pioniers was, enkele jaren vóór de vzw I.R.O. werd opgericht. Zij hebben eind 2011 collega's van het Bisdom Hasselt en het Aartsbisdom Mechelen-Brussel mee uitgenodigd samen te werken aan raamcontracten en hebben zo de basis gelegd van wat later de Interdiocesane Raad Overheidsopdrachten (I.R.O.) is geworden. Medewerkers van het Bisdom Brugge behoorden ook tot die pioniers maar gingen vrij snel een eigen richting uit via de vzw ServiKO. Binnen de vzw DOKO komen die verscheiden werkingen nu opnieuw samen en hopelijk groeit uit die kruisbestuiving een nieuwe dynamiek.

Marleen Matton. Vanaf september treedt ook **Stefan Deweerdt** in dienst. Hij is tot nu toe technisch directeur in Technische Scholen Mechelen en lid van de netwerkgroep Overheidsopdrachten. **Stefanie Gryson**, medewerkster op de Dienst Bestuur en Organisatie van Katholiek Onderwijs Vlaanderen blijft als juriste mee verantwoordelijk binnen DOKO.

Op 2 mei 2018 namen de bestuursleden en de medewerkers van I.R.O. feestelijk afscheid van **Els Verbiest** bij een etentje in Gent. Dat was meteen ook een gelegenheid om terug te

Gezamenlijke vergadering Netwerkgroep Antwerpen en Mechelen-Brussel

Kruisbestuiving was er zeker bij de gezamenlijke vergadering die de netwerkgroepen overheidsopdrachten van het bisdom Antwerpen en het aartsbisdom op 4 mei 2018 or-

Gezamenlijke vergadering van de Netwerkgroepen Antwerpen en Mechelen-Brussel. Links op de foto: Helga Melis.

ganiseerden in de lokalen van het Dioceesaan Secretariaat Katholiek Onderwijs (DSKO) in Antwerpen.

Het opzet was om expertise en ervaringen uit te wisselen tussen de mensen die elk in hun bisdom en school(bestuur) bezig zijn met overheidsopdrachten. Naast de grote contracten waar vzw's I.R.O. en ServiKO de scholen mee vooruit helpen, blijven er nog heel wat overheidsopdrachten over waar scholen en aanverwante instellingen zelf voor moeten zorgen. Zij kunnen erbij winnen als ze de kans krijgen hun ervaringen en bestekken uit te wisselen met collega's.

Het warm water is immers al overal uitgevonden en als iedereen op zijn eiland hetzelfde probeert te realiseren gaat er heel wat tijd en energie verloren.

De opkomst voor de ontmoeting was wat beperkter dan gehoopt maar daarvoor niet minder kwaliteitsvol. Na de verwelkoming door **Helga Melis**, stafmedewerker van het

DSKO en moderator van de Antwerpse Netwerkgroep, lichtte **Stefanie Gryson** van Katholiek Onderwijs Vlaanderen de inkanteling toe van de vzw's I.R.O. en ServiKO. Helga informeerde het gezelschap over de huidige contracten van I.R.O. en DOKO en beantwoordde concrete vragen. Marc Dejonckere was uitgenodigd om de inschrijvingsmodaliteiten voor de contracten catering en kantoomateriaal van ServiKO uit de doeken te doen. Daarna splitsten de aanwezigen zich op in gemengde groepen met een doorschuifstelsel rond drie thema's:

• *Brainstorm rond juridische vragen met het oog op extra opleiding.* Op die manier verzamelden we onderwerpen waarrond de netwerkgroepleden graag opleiding hebben. Het betrof o.a. oplevering, borgtocht, prijsherzieningsclausules, verantwoordelijkheden leidend ambtenaar, verslag van nazicht, prijzenonderzoek, afdwingbaarheid, puntenverdeling...

• *Een klankbordgroep voor de input voor nieuwe dossiers van DOKO.* Voor het dossier Handboeken secundair onderwijs boden er zich kandidaten aan om daarrond een klankbordgroep te vormen. Er bleek ook interesse te zijn voor een nieuw raamcontract voor software, VOIP en andere telecom-toepassingen. Ook rond busvervoer kan er een klankbordgroep worden opgericht.

- *Expertisedeling.* Leden vertelden over hun successen en problemen met opdrachten om van elkaar te leren. Iedereen vond netwerken van groot belang. Naast een klankbordgroep zou een samenkomst van een expertengroep zinvol zijn, werd gesuggereerd.

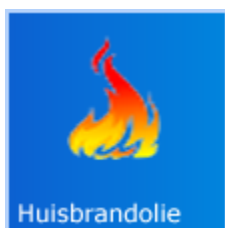
Het initiatief kon op algemene appreciatie rekenen en is dus voor herhaling vatbaar.

Nieuwe raamovereenkomst Stookolie

Vanaf 1 mei 2018 heeft de vzw DOKO een nieuwe raamovereenkomst afgesloten voor stookolie. De gunning verliep in percelen per provincie. Voor het perceel Vlaams-Brabant en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest blijft Brandstoffen Maes N.V. uit Bornem de leverancier, voor de provincie Antwerpen, waar de regio Mechelen en Klein-Brabant bij behoren, is het Proxifuel N.V. – Total uit Brussel. Twee verschillende leveranciers voor het aartsbisdom dus, maar het prijsverschil is miniem: een verschil van 0,0002 per liter exclusief BTW. Het contract loopt tot 30 april 2022.

Bovenop de mooie kortingen bieden de leveranciers vrijblijvend en kosteloos twee interessante opties aan die het leven kunnen vergemakkelijken bij het beheren van de stookolieleveringen:

- **Telemetrie:** er wordt een toestel in de stookolietank geplaatst waardoor vanop afstand de resterende tankinhoud gecontroleerd kan worden zodat er geen meetstok meer nodig is.
- **Op de hoogte blijven van prijswijzigingen:** de leverancier houdt de school via mail/sms op de hoogte van prijswijzigingen zodat ze beter kan inschatten wanneer ze het best een bestelling plaatst voor de levering van stookolie.

Stuurgroep Preventie-adviseurs op bezoek in Aarschot

Op 22 mei 2018 kwamen de leden van de Stuurgroep preventieadviseurs van het aartsbisdom Mechelen-Brussel voor hun lentevergadering bij elkaar in het Damiaaninstituut in Aarschot. De preventieadviseurs van ter plaatse, van wie de meesten in de Stuurgroep zetelen, gaven toelichting bij het preventieplan dat ze vorig jaar in juni hadden voorgesteld aan de schoolbesturen van de regio Aarschot-Betekom (zie ook VONDeLing nr 23, juli 2017). De besturen van de katholieke scholen uit de regio zijn immers van plan een nieuw geoptimaliseerd bestuur te vormen met als naam 'Arcadia'. Daardoor komen de preventieadviseurs in één Centrale Interne Dienst voor Welzijn en Preventie terecht. Van die opportuniteit maakten ze gebruik om de schoolbesturen te

Bezoek aan de DBFM-projecten van het Sint-Jozefscollege Aarschot met de Stuurgroep preventieadviseurs. Boven: de sportzaal, met rechts één van de lokalen van het CVO, op de eerste verdieping.

overtuigen van hun plannen voor een eengemaakte werking en een nieuw softwareprogramma om alle processen correct en eenvormig te beheren. De collega's luisterden geboid naar hun uiteenzetting en bevestigden dat het gekozen programma wellicht het beste is. Nadat de agenda van de vergadering afge-

Foto onder: een nieuw gebouw voor de basisschool in de Bekaflaan.

werkt was, gidsten de plaatselijke preventieadviseurs ons rond op de naburige campus van het Sint-Jozefscollege in de Bekaflaan. We bezochten eerst de grote sporthal, net als de andere nieuwe gebouwen op de campus een DBFM-project. Op de verdieping zijn de lokalen van het Centrum Volwassenenonderwijs gevestigd.

De nieuwe lokalen van de eerste graad secundair onderwijs waren inspirerend, ondermeer door een aantal snufjes (regelbare verlichting) en door de aandacht voor welzijn en veiligheid van de gebruikers.

Vieringen, conferenties, studiedagen...

Reünie medewerkers en oud-medewerkers Vicariaat Onderwijs

Op 19 april 2018 stroomde het zonovergoten Atrium van het Diocesaan Pastoraal Centrum in Mechelen vol met huidige en vroegere medewerkers van het Vicariaat Onderwijs Mechelen-Brussel, onder wie tal van pedagogisch begeleiders. Zo'n 70 genodigden waren op de uitnodiging ingegaan en genoten van het blije weerzien van oud-collega's en van het schitterende lenteweer. Tijdens de receptie lichtte Jürgen Mettepenningen, Bischoppelijk afgevaardigde voor het onderwijs, toe waarom hij het belangrijk vond de oud-gedienden en huidige personeelsleden bijeen te brengen. Het is een kans tot ontmoeting, uitwisseling van ervaringen en anekdotes, tot verbinding van heden en verleden, zoals met het aanhalen van familiebanden. Het is dan ook de bedoeling het initiatief jaarlijks te herhalen.

Godsdienstleraren ontmoeten de kardinaal

8 mei 2018

Een deugddoende dag

Na de inleiding door Bisschoppelijk afgevaardigde Jurgen Mettepenningen, gingen de leraren in gesprek met elkaar over het eigen geloven, de beleving van de godsdienstopdracht en de relatie met de Kerk. Zij kwamen in verschillende groepen tot bedenkingen, vragen en stellingen, die Mgr De Kesel graag opnam. We onthouden dat onze kardinaal ontkent dat 'godsdienst' een private zaak zou zijn, integendeel is er maatschappelijke relevantie. Hij bevestigt de basisdoelen voor het vak: jongeren gevoelig maken voor de religieuze benadering van de werkelijkheid, en de eigen originele en rijke inhoud van de joods-christelijke traditie. Jongeren helpen in hun zoektocht naar identiteit. In de veelheid is het niet gemakkelijk voor jongeren, hopelijk ontmoeten zij mensen die enthousiasmeren, zelf een overtuiging hebben of vanuit levenskeuze kunnen spreken. De godsdienstleraar is het best een christen, goed in zijn vel, zoekend en geïnteresseerd/geëngageerd spreker over het bijbels-christelijke gedachtegoed.

Een hart onder de riem

Om het vol te houden, is de klas hopelijk niet de enige voedingsplaats voor het geloof van de leraar. Competentie is zeer belangrijk: hoe breng je Bijbelse verhalen bij jonge

Kardinaal Jozef De Kesel hield de openingstoespraak, voor een publiek van godsdienstleraren (foto: Jürgen Mettepenningen).

mensen zodat blijkt dat God de mens wil ontmoeten en de mens uitdaagt tot solidariteit, liefde en engagement? Hoe verwoorden we de Bijbelse boodschap als toekomst voor de mens en de samenleving? De godsdienstleraar ziet zijn leerlingen en collega's graag, hij engageert zich voor het schoolleven, staat niet apart. Maar ook: niemand is volmaakt...

Ontmoeting

De aartsbisschop verwees door zijn verhaal heen naar de vragen en bedenkingen die de leraren hadden aangedragen. Hij ging verder nog in op enkele expliciete vragen. De ontmoeting werd afgerond met een broodmaaltijd aangeboden door het Vicariaat Onderwijs.

Tekst en foto midden: Jos Van Rompay

Studiedag Taalontwikkeld lesgeven

Elke leraar moet zijn steentje bijdragen om de taalontwikkeling van kleuters tot studenten te bevorderen. Dat geldt zeker in de meertalige omgeving van een grootstad als Brussel, waar vele anderstalige kinderen in het Nederlandstalig onderwijs terecht komen. Om leerkrachten die in Brussel voor de klas staan daarvoor te sensibiliseren organiseerde de scholengemeenschap Sint-Gorik Brussel op 16 mei 2018 een studiedag rond 'taalontwikkeld lesgeven', in samenwerking met de pedagogische begeleidingsdienst van Katholiek Onderwijs Vlaanderen, regio Mechelen-Brussel, de KU Leuven en de hogeschool Odisee, waar het initiatief plaatsvond.

Foto boven: Maité Schiepers heet de deelnemers aan de studiedag welkom.

Foto rechts boven: Steven Vanackere

Foto: rechts onder: Joris Rossie.

Een vijftigtal leraren, niet alleen van de taalvakken, hadden zich door de pensioenbetoging van de vakbonden gewurmd om deel te nemen aan de studiedag in de campus Stormstraat van Odisee. Na de verwelkoming door **Maité Schiepers**, coördinerend directeur van de scholengemeenschap Sint-Gorik Brussel, en een video-boodschap van Minister **Hilde Crevits**, nam **Steven Vanackere**, academisch beheerder KU Leuven

Campus Brussel, het woord. Zijn taalcompetenties had hij vooral geleerd in andere dan taalvakken. Hij stelde vast dat er in het hoger onderwijs heel wat studenten toestromen die qua taalvaardigheid nog heel wat te leren hebben. De hogeschool doet daar ook heel wat inspanningen voor, dit in samenwerking met de Franstalige hogeschool Saint-Louis. Vervolgens sprak de Algemeen Directeur van Odisee, **Joris Rossie**, die zelf in Brussel woont, zijn vertrouwen uit dat heel wat Brusselse jongeren meertalig zullen opgroeien. Het hoger onderwijs stelt vast dat die jongeren op verschillende taalniveaus aangesproken dienen te worden en vindt de link met het secundair onderwijs belangrijk.

Als bewijs dat taal en verwoording veel impact hebben in het dagelijkse leven, kregen we een filmpje te zien van een bedelaar die met het opschrift 'I am blind' maar weinig geld ophaalt. Pas nadat een voorbijgangster het opschrift veranderd heeft in 'It's a beautiful day and I can't see it', stroomt het geld binnen.

Marleen Lippens, medewerkster van Katholiek Onderwijs Vlaanderen, gaf in een inleidende lezing een overzicht van het *taalbeleid en de taalverwerving op school* en noemt het 'een uitdaging'. De verschillen in woordenschat en leerprestaties worden heel sterk beïnvloed door de sociaaleconomische situatie waarin kinderen opgroeien. Kinderen uit een laag taalmilieu krijgen minder taalaanbod en hun woordenschat is navenant. Uit het PISA-onderzoek blijkt dat de gemiddelde prestaties inzake wiskunde, leesvaardigheid en wetenschappen in een dalende lijn zitten. De lat voor talen dient dus hoog gelegd te worden, ook in Brussel, met een niveau-overschrijdende aanpak. De functionele meer-

taligheid dient bevorderd te worden en de feitelijke meertaligheid kan beter benut worden. Leraren dienen geprofessionaliseerd te worden, zodat ze hun didactisch handelen versterken en knowhow delen. Via het concept Brede school zouden ook andere actoren, zoals sportverenigingen en het deeltijds kunstonderwijs, mee betrokken moeten worden om voor anderstalige jongeren de drempel te verlagen en maximale ontwikkelingskansen te bieden. In een Londense school staat de sportaccommodatie het eerste en het laatste uur van de schooldag open voor ouders, onder begeleiding van sportleerkrachten. Leerkrachten muziek stellen ook hun muzieklokaal voor ouders open. Een inspirerend voorbeeld van ouderbetrokkenheid en motiverende kansen voor die belangrijke doelgroep om de schooltaal te leren.

Foto boven: Marleen Lippens

Foto onder: uit de presentatie van M. Lippens.

Marleen Lippens lichtte vervolgens het taalbeleid in Brussel en de Rand toe. Taalbeleid vertrekt van ondersteuning van het instrumentele karakter van het Nederlands als brugfunctie in een meertalige samenleving. Het opleggen van het Nederlands met emotionele argumenten heeft het omgekeerde effect. Een inclusief beleid is nodig voor Brussel en de Vlaamse Rand. Dat is meer dan taalbeleid. Leerlingen denken in een andere taal en proberen te vertalen naar het Nederlands, waardoor zinsbouw en spelling niet kloppen, hun woordenschat is veel te laag. Nederlands als instructietaal is een belangrijk werkpunt. De wijze waarop de leerstof gebracht wordt, kan een struikelblok vormen. Sommige leerlingen zien het nut van Nederlands niet altijd in voor hun latere beroepskeuze. Een positieve houding ten opzichte van de thuistaal van anderstalige leerlingen en het benutten van die taalrijkdom, bieden heel wat voordelen voor het welbevinden van leerlingen. Taal ligt aan de basis van leven en leren en is cruciaal in de identiteitsvorming. Taalverwerving vraagt tijd en bij de ene

leerling kan het sneller gaan dan bij de andere, afhankelijk van cognitieve en socio-emotionele factoren, motivatie, verschil in leerstijl en de omgeving. Voor schooltaal kan dat tussen vijf en acht jaar duren. Niet te verwonderen dus dat niet iedereen op het einde van het secundair onderwijs klaar is voor het hoger onderwijs.

Om taalvaardigheid te ontwikkelen dienen leraren te zorgen voor een krachtige leeromgeving, kansen te bieden tot taalproductie en taalreceptie en gebruik te maken van strategieën. De inspectie ziet al positieve evoluties sinds de pilootfase, maar stelt vast dat niet alle scholen of leraren mee zijn. Daarom formuleert ze aanbevelingen voor de overheid en voor de leraren. Er bestaan instrumenten om de beginsituatie van leerlingen te meten via taalscreening en hen daarna op een aangepaste manier verder te begeleiden en uit te dagen. Voor sommige leerlingen zijn er extra

taallessen Nederlands nodig, de klasgroep kan worden opgesplitst in niveaugroepen, de school kan twee leraren samen voor de klas zetten en leerlingen met een taalachterstand een flexibel leertraject aanbieden. Taalgericht vakonderwijs betekent contextrijk vakonderwijs met taalsteun en vol interactie. Taal is een middel om tot leren te komen in plaats van een struikelblok. Lippens illustreerde haar betoog met enkele voorbeelden van teksten waar woorden ontbraken of verkeerd gespeld waren. Haar besluit was: "Een

vak is leeg zonder taal. Taal is het belangrijkste werkinstrument van elke leraar. Taalgebruik is de kern van de onderwijsactiviteit. Elke leraar is een taalbewuste, talige leraar”.

Foto boven: Iris Philips (links) tijdens haar werkwinkel.

Foto rechts: Fabian Willems

Na deze interessante inleiding konden de deelnemers kiezen uit vier sessies. Ik koos voor *‘Breed screenen bij de start van het eerste jaar secundair onderwijs’*, een sessie die werd verzorgd door **Iris Philips**, pedagogisch begeleidster taal voor Katholiek Onderwijs Vlaanderen in de regio Mechelen-Brussel. Een tiental gemotiveerde leerkrachten, hoofdzakelijk uit Brusselse katholieke scholen, dachten samen met Iris na over vragen als ‘welke competenties zijn er nodig om een goede spreker/luisteraar te zijn?’. We maakten kennis met de toolkit breed evalueren en met het screenen van competenties en hoe we de communicatie daarover kunnen verzorgen naar het team, naar ouders en naar leerlingen.

Een boeiend uur later konden de deelnemers nog kiezen uit twee sessies. We opteerden voor die over *‘breed evalueren’* van **Fabian Willems**, schoolbegeleider voor Katholiek Onderwijs Vlaanderen in de regio Mechelen-Brussel en schoolanker voor Brussel. Bij het werken met leerlingen met een taalachterstand of andersstalige leerlingen is een gedifferentieerde aanpak aangewezen. Fabian legde uit hoe je dat ook kunt vertalen naar je evaluatie- en rapporteringspraktijk. Tijdens de workshop konden we verkennen hoe breed evalueren en rapporteren een hefboom kunnen zijn in de ontwikkeling van elke leerling.

De sessies die we niet konden volgen zagen er eveneens veelbelovend uit:

- *‘Iedereen Taalcompetent! Een visie op het onderwijs van het Nederlands in de 21ste eeuw’* (**Marleen Lippens**);
- *Academische woordenschat en vaktaal* (**Margot D’Hertefelt**);
- *Geletterdheidsvaardigheid in praktijkvakken* (**Tine Binnemans**);
- *Mijn (praktijk)les een taalles? Hoe begin ik eraan? Workshop ‘Taalontwikkelen: de kracht van taal zit in elke les’* (**An De Moor**).

Wie interesse heeft, kan de presentaties van de studiedag opvragen bij Celine Baeten (celine.baeten@kuleuven.be) of bij Guido François (guido.francois@vikom.be)

De boeiende studiedag werd afgesloten met een receptie en tevens netwerkmoment. Voor herhaling vatbaar.

Koningin Paolawedstrijd voor het Onderwijs editie 2017-2018

De Koningin Paolaprijs voor het Onderwijs bekroont elk jaar leerkrachten die zich onderscheiden in hun beroep. Ditmaal was het basisonderwijs aan de beurt. De prijsuitreiking vond plaats in het Koninklijk Paleis te Brussel op 30 mei 2018.

Hoewel de prijs al twintig jaar wordt uitgereikt, blijkt het aantal scholen dat zich kandidaat stelt eerder achteruit te gaan. Dat is eigenaardig want we vermoeden dat er nog heel wat scholen zijn met leerkrachten die met creativiteit en toewijding “niet alleen kennis overbrengen, maar ook de persoonlijkheid van hun leerlingen harmonieus trachten te vormen door middel van concrete en vindingrijke pedagogische projecten”, zoals de criteria voor deelname luiden.

Voor de Vlaamse Gemeenschap ging de eerste prijs naar **Katie Antjon**, kleuteronderwijzeres en begeleidster van jonge leerkrachten aan het **Onze-Lieve-Vrouwcollege in Ledeborg**, met het project ‘*De klas van Immi*’. Het is een prentenboekenreeks voor peuters en hun juffen/meesters in (super)diverse klassen. Alle kinderen, van welke origine of godsdienst ook, krijgen een gelijkwaardige inbreng. De verhalen vertrekken van wat de kinderen verbindt in hun gelijkwaardigheid en verrijkt hen in hun verscheidenheid.

De tweede laureaat was het schoolteam van de **GO-basisschool De Kleine Prins in Diest**, met het project **#WijSpannenDeKroon**. Daarbij krijgen leerlingen skills aangeleerd om zelfstandig, ondernemend en verantwoordelijk in het leven te staan.

De derde prijs ging naar de **Basisschool Sint-Victor in Turnhout**, vertegenwoordigd door **Inge Willemsen**, onderwijzeres en Leef Happy Coach, met het project ‘*Leef Happy*’, een inspiratieproject rond de 7 grondhoudingen. De kinderen leren hun eigen weg te kiezen, hun talenten te ontdekken en samen te werken. Aan de hand van 7 kapstokken, in de vorm van grondhoudingen, leren de kinderen een uniek persoon te zijn die stevig in zijn schoenen staat in de wereld.

Ook voor de Duitse en de Franse Gemeenschap waren er telkens drie laureaten. Elke bekroonde school had een delegatie van leerlingen meegebracht. Die gedroegen zich voorbeeldig gedurende de hele ceremonie. Die werd dan ook wat aangenamer gemaakt door filmpjes van de bekroonde projecten en door een goochelnummer. En er was ook het vooruitzicht van een koninklijke receptie. In elk geval hield iedereen een goed gevoel over aan de prijsuitreiking. Er gebeuren fantastisch mooie dingen in ons onderwijs, mogelijk gemaakt door stuk voor stuk uitstekende, creatieve en innovatieve leerkrachten en directies met een groot hart voor ieder kind. Dat het koningshuis zulke fijne initiatieven al ruim twee decennia ondersteunt, geeft het gebeuren extra uitstraling. Het is een riem onder het hart van zovele onderwijzers. We durven hopen dat scholen die even goed bezig zijn - en ongetwijfeld zijn er zulke ook in het aartsbisdom - eveneens hun kans wagen en deelnemen aan één van de volgende edities.

Foto boven: prijsuitreiking laureaten Vlaamse Gemeenschap.

Foto midden: uit het filmpje van het winnend project.

Foto onderaan: receptie in één van de mooie zalen van het Koninklijk Paleis.

Personalia

Petrus Van den Cruyce.

Voorzitterswissel in KOCB

In de Algemene Vergadering van 29 maart 2018 van de vzw Katholieke Opvoeding en Cultuur Brussel (KOCB) legde **Petrus Van den Cruyce** zijn functie van voorzitter neer. Op dezelfde vergadering werd **Guido François** voorgesteld als nieuwe voorzitter.

De vzw KOCB is op 1 maart 1972 opgericht om de belangen te behartigen van de Nederlandstalige vrije kinderdagverblijven en de katholieke scholen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, omwille van de specifieke grootstads- en taalproblematiek, die een dagdagelijkse ondersteuning verdient. De werking van de vzw KOCB wordt nog sterker dan vroeger geïntegreerd in de dienstverlening van Katholiek Onderwijs Vlaanderen en het Vicariaat Onderwijs Mechelen-Brussel. Vanaf het schooljaar 2018-2019 wordt een Adviesraad Brussel opgericht in de schoot van de koepel, om met meer gezag en slagkracht de belangen van de katholieke scholen in de hoofdstad te behartigen. De stafmedewerkers **Chris Wyns** (Katholiek Onderwijs Vlaanderen) en **Christel Herbosch** (KOCB) zullen samen de geïntegreerde werking gestalte geven.

Petrus Van den Cruyce heeft zich de voorbije decennia sterk ingezet

voor het katholiek onderwijs in Brussel, eerst als leraar, adjunct-directeur en directeur van het Sint-Pieterscollege in Jette, als voorzitter van één van de Regionale Coördinatiecommissies, als coördinerend directeur van de scholengemeenschap Sint-Gorik Brussel

en lid/penningmeester van de vzw KOCB. Sedert november 2011 was hij voorzitter van KOCB. Hij brak een lans voor de goede samenwerking en krachtenbundeling tussen het basis- en het secundair onderwijs en volgde ook het taalbeleid op de voet als mede-oprichter en bestuurder van de netoverschrijdende vzw BROSO. Ook na zijn pensioen blijft hij actief als voorzitter van het Lokaal Overlegplatform voor het secundair onderwijs in Brussel. Na de laatste vergadering van de raad van bestuur als voorzitter van KOCB, op 7 juni 2018, zette Jürgen Mettepenningen hem in

Foto tijdens de Algemene Vergadering van de vzw KOCB van 29 maart 2018.

de bloemetjes voor zijn grote dienstbaarheid en verdiensten voor het katholiek onderwijs, meer bepaald in Brussel, een stad die hij lief heeft.

Guido François, directeur van de dienst schoolorganisatie van het Vicariaat Onderwijs Mechelen-Brussel, is geen onbekende op KOCB. Hij werkte er van 1982 tot 2011, eerst als stafmedewerker en sedert 1993 als directeur. Sedert zijn overstap naar het Vicariaat bleef hij lid van de raad van bestuur. Als lid van de Adviesraad Brussel zal hij de verbinding verzorgen tussen Katholiek Onderwijs Vlaanderen, het Vicariaat Onderwijs en KOCB.

Een nieuwe hulpbisschop

We heten **Koen Vanhoutte** (foto links) van harte welkom als nieuwe hulpbisschop van Vlaams-Brabant-Mechelen en hopen op een goede samenwerking. De toekomstige monseigneur is momenteel nog vicaris-generaal in het bisdom Brugge en wordt op 2 september 2018 tot bisschop gewijd in de Sint-Romboutskathedraal te Mechelen.

Een nieuwe lichter Prof

Op 22 juni 2018 mocht een nieuwe lichter Prof beginnende directeurs basisonderwijs van het aartsbisdom na drie jaar vorming bij de 'Profs' zijn of haar certificaat in ontvangst nemen. Dat gebeurde tijdens een plechtige zitting met prachtige toespraken door de pedagogische begeleiders van ons bisdom, Kristof Dupont en Mieke Van Vlasselaer, en door Peter Van Iseghem van Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Ook Rita Mouton, niveaucoördinator basisonderwijs en Peter Op 't Eynde, regiodirecteur, gaven de sympathieke groep goed gevormde directeurs nog wat gouden tips mee om met hun stresserende, maar 'niet zware beroep' om te gaan en om hun welbevinden te bevorderen. De 14 directeurs ontvingen een geschenk en een diploma. Ze waren bijna allemaal vergezeld van één of meer bestuursleden en familie. Tijdens de stemmige receptie in het atrium zongen ze in koor een gelegenheidsliedje, dat erg in de smaak viel. Volgens de tips die ze meekregen zouden ze nu moeten kunnen genieten van een vier tot zes weken echte vakantie...

Foto's: Directeurs bewijzen hun zangtalenten tijdens de receptie na de uitreiking van de Profs-certificaten.

KATHOLIEKE DIALOOGSCHOOL IN DE PRAKTIJK

DEEL III

KATHOLIEKE
DIALOOGSCHOOL

PERSOONLIJKE GELOFSIDENTITEIT

In deze bijdrage vervullen we de identiteitsdriehoek die de achtergrond vormt van het denken rond de katholieke dialogschool. We hebben reeds vroeger [de institutionele identiteit](#) behandeld: hoe gaat een instelling om met de christelijke traditie? Een school die zich wil ontwikkelen als dialogschool, zal heel bewust met die christelijke traditie omgaan en zoeken naar manieren om de evangelische inspiratie te vertalen naar de actuele context die er een is van diversiteit en secularisering. Dicht aansluitend bij de institutionele identiteit is in de tweede plaats het denken rond de [professionele identiteit](#), dat wil zeggen het concrete omgaan met leerlingen: brengen we in het onderwijskundig handelen de christelijke identiteit binnen en doen we dat in openheid naar andere levensbeschouwingen? Gaan we de dialoog aan vanuit een eigen identiteit?

De hamvraag bij dit alles is natuurlijk: wat is die christelijke identiteit? Wat leert ons de katholieke traditie waarbinnen het christendom gestalte heeft gekregen? Kortom: wat en hoe geloven wij? Dat is de dubbele vraag die centraal staat in de persoonlijke geloofsidentiteit.

Een dubbele vraag, vier posities

Waarover gaat het in geloof en godsdienst? De vraag is deze: geloof je in een transcendente realiteit? Geloof je dat er aan de grondslag van de werkelijkheid waarvan wij als mens deel uitmaken, een instantie is die te onderscheiden is van die werkelijkheid en die we 'God' noemen? Of ga je ervan uit dat de mens genoeg heeft aan zichzelf en dat we niets of niemand buiten, onder, achter of boven de werkelijkheid moeten zoeken? Een tweede vraag betreft dan de manier waarop mensen zich verhouden tot de transcendentie waarin zij geloven. Je kan daarin twee posities aannemen. Ofwel ga je ervan uit dat wij als mens de goddelijke realiteit kunnen begrijpen en bevatten aan de hand van woorden, beelden en rituelen. In dit denken ga je er ook van uit dat de god in wie je

gelooft, letterlijk spreekt tot de mens. Ofwel zie je de voorlopigheid en onvolkomenheid in van woorden, beelden en rituelen.

Als je die twee vragen (wat? - hoe?) samen neemt, kom je tot vier mogelijke levensbeschouwelijke posities: letterlijk geloof, externe kritiek, relativisme en post-kritisch geloof.

Letterlijk geloof

In het *letterlijke geloof* is er de aanname van een transcendentie die letterlijk spreekt tot de mens en die bereikbaar is via woorden, rituelen en beelden. De Bijbel of andere heilige geschriften worden dan zonder meer beschouwd als het woord van God dat rechtstreeks aan de mens is gericht. Omgekeerd komt de mens met zijn gebed en offers rechtstreeks in contact met het Opperwezen.

Bij het *letterlijke geloof* moeten een aantal zaken tussen haakjes geplaatst worden: de menselijke ervaringen, het verstand, de natuurwetenschappen... Dat heeft in de geschiedenis geleid tot een oppositie tussen wetenschap en geloof. Een treffend voorbeeld hiervan is het wereldbeeld. In de Bijbel wordt beschreven hoe God de wereld in zes dagen heeft geschapen en hoe de aarde in het middelpunt van het heelal staat. Reeds in de middeleeuwen, maar zeker vanaf de 15de en 16de eeuw toonden weten-

schappers aan dat dit soort voorstellingen niet klopte met de waarnemingen. Lange tijd heeft de katholieke kerk krampachtig volgehouden dat alleen het bijbels wereldbeeld waar was. Reeds Galilei (16de-17de eeuw) betoogde dat het probleem van de tegenstelling tussen Bijbel en wetenschap in wezen niets anders was dan een verkeerde manier om te kijken naar wat in de Bijbel beschreven

Foto's bij dit artikel: beelden genomen tijdens de Dag van de Godsdienst op 23 februari 2018 (Sophie Veulemans).

staat.

Er is effectief een andere manier om de verhalen uit de Bijbel te lezen, waarbij men rekening houdt met de ontstaansgeschiedenis van de verhalen en beelden die gebruikt worden. Met de verhalen en beelden willen de mensen een diepe ervaring uitdrukken. De Bijbel, de Koran, ... zijn boeken die geschreven zijn door mensen. De vraag die men zich moet stellen is: welke diepe waarheid proberen mensen met die verhalen weer te geven?

Het *letterlijke geloof* heeft zijn verdienste door te insisteren op het geloof in het reël bestaan van een transcendente realiteit (in het vakjargon ook wel genoemd: de 'ontologische referent'). Het nadeel van die positie is evenwel dat zij een dialoog in de weg kan staan, omdat men vertrekt vanuit en vasthoudt aan het eigen gelijk.

Externe kritiek

Het ligt voor de hand dat wie niet begrijpt dat de geloofstaal een andere taal is dan de wetenschappelijke taal, gemakkelijk kritiek zal hebben op de inhoud van de zogenaamde heilige geschriften en op geloofsuitspraken. Dit wordt *externe kritiek* genoemd. 'Extern' betekent dat men niet vanuit de geloofservaring denkt. Veel mensen bevinden zich in deze positie en verwerpen alles wat met geloof te maken heeft. Het moge duidelijk zijn dat de katholieke kerk, door zelf vast te houden aan een letterlijk geloof, veel mensen in de richting van de *externe kritiek* heeft geduwd.

Relativisme

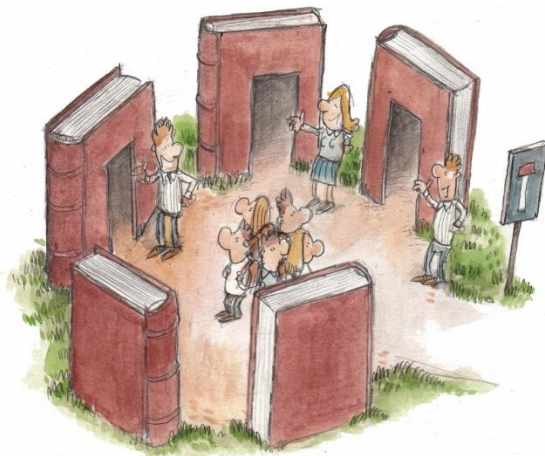
In de *externe kritiek* plaatst men zich buiten het geloof, omdat men zich niet kan verzoenen met de inhoud van het *letterlijke geloof*. *Externe kritiek* moet worden onderscheiden van de positie van het *relativisme*. Mensen kunnen zich ook 'ongelovig' noemen omdat zij er principieel vanuit gaan dat er geen transcendentie is. De werkelijkheid zoals wij die zien, bevat in hun ogen geen bijkomende dimensie. Relativisten begrijpen wel dat de zogenaamde heilige geschriften niet letterlijk bedoeld zijn en dus ook niet letterlijk gelezen mogen worden, maar zij ontkennen wel de transcendente realiteit waarover de geschriften spreken. In het *relativisme* ontkent men het bestaan van een absolute transcendentie. Alles wordt beschouwd als puur toeval. De verhalen uit de Bijbel spreken over een God die enkel bestaat in de fantasie en dromen van mensen.

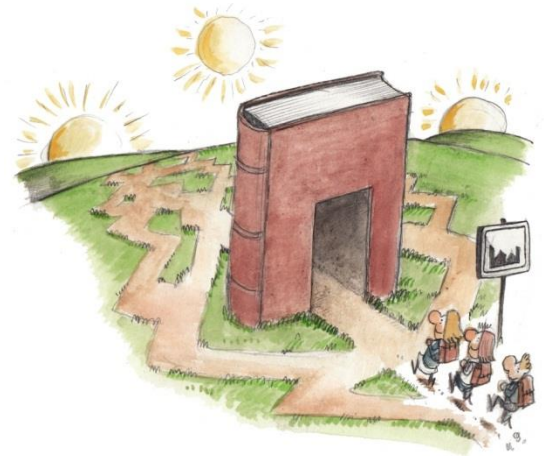
Post-kritisch geloof

De vierde geloofsstijl noemt men het *post-kritische geloof* dat, in tegenstelling tot het *relativisme*, zich openstelt voor de transcendente realiteit. Echter, in tegenstelling tot het *letterlijke geloof*, is men zich bewust (geworden) van het feit dat woorden en beelden over de transcendente realiteit altijd menselijke pogingen zijn om een hogere dimensie benaderend te beschrijven. Sacramenten zijn symbolische handelingen waarin men uitkijkt naar die hogere dimensie, zonder die naar zijn hand te willen zetten. Men hanteert een gezonde kritische houding tegenover de menselijke woorden en handelingen en laat die kritische houding volgen door een hernieuwd en verdiept geloof: *post-kritisch geloof*. Andere termen zijn: de Tweede Naïviteit of Symbolisch Geloof. Deze laatste term verwijst naar het feit dat men inziet dat in de geloofstaal- en praktijk noodzakelijkerwijze met symbolen wordt gewerkt.

In dit verband is het belangrijk erop te wijzen dat het niet correct is te zeggen dat het 'maar' om symbolen gaat. Symbolen sluiten ook wel een aspect in van datgene waarnaar ze verwijzen. Vergelijk het met een foto van een geliefde. Als iemand de foto van mijn geliefde zou bekladden, zou dat voor mij meer zijn dan het bekladden van die foto. Door de (materiële) symbolen heen vermoedt men een (geestelijke) realiteit. Dit is wat gebeurt in menselijke relaties (je ziet in de mens tegenover jou méér dan een fysieke realiteit) zowel als in de geloofsrelatie (je 'ziet' meer in de wereld dan wat je met je zintuigen of met je rede kan bevatten). Dat 'zien' van het meer wordt ook wel de geloofssprong genoemd.

Illustratie: ©Joris Snaet.

Relativisme

*Er zijn vele heilige boeken;
geen van hen wijst de weg naar
God, want God bestaat niet*

Post-kritisch geloof

*de Bijbel als weg naar de ongreepbare
horizon, ook andere paden leiden
naar die horizon*

Met het *post-kritische geloof* zitten we helemaal in de lijn van de grote monotheïstische godsdiensten die waarschuwen voor het maken van een beeld van God. God is de totaal Andere. Tegelijk sluit dit aan bij de diepmenselijke ervaring dat de werkelijkheid altijd zoveel rijker en complexer is dan wij in beelden kunnen uitdrukken. Dit geldt met name ook voor 'de andere', die we niet mogen reduceren tot het beeld dat wij van hem hebben.

In het *post-kritische geloof* verlaat men het pad van de absolute zekerheden en dat kan voor sommigen bedreigend overkomen. en zelfs een reden zijn om het geloof vaarwel te zeggen. Je hoort dan wel eens mensen zeggen: "Wat hebben 'ze' ons niet allemaal wijsgemaakt?", waarop ze vastbesloten zijn zich niet meer te laten inpakken door de verhalen en rituele handelingen die eigen zijn aan de godsdienst waarin ze zich tot dan toe begaven.

Post-kritisch geloof en *relativisme* kunnen aanwezig zijn bij één en dezelfde persoon. Geloven is immers een dynamisch en relationeel gebeuren en daarom onderhevig aan wisselingen. Zo noem ik mezelf een gelovig iemand en vertrouw ik op de God zoals ik die leer kennen in de Bijbel. Toch zijn er momenten waarop ik fundamenteel twijfel aan het bestaan van die God. Dat is met name het geval als ik zie hoeveel kwaad, onrecht en lijden er is in deze wereld.

Post-kritisch geloof: bouwsteen voor de dialoogschool

In het dialoogmodel stelt men zich op levensbeschouwelijk vlak open voor de kijk van de andere. Die openheid zal bevorderd worden als men begrijpt dat alle godsdienstige tradities doorspekt zijn met woorden en handelingen die *verwijzen* naar een transcendente realiteit. Zowel het *relativisme* als het *post-kritische geloof* vertrekken van dit inzicht. Die twee geloofsstijlen bevorderen met andere woorden het open gesprek en kunnen ter zake objectieve 'bondgenoten' zijn in het nastreven van het model van de katholieke dialoogschool.

En hier ligt naar ons aanvoelen dan ook de grote uitdaging voor Katholiek Onderwijs Vlaanderen: hoe kunnen wij ervoor zorgen dat op onze katholieke scholen het symbolisch begrijpen van de geloofstaal bevorderd wordt? We krijgen meer en meer de indruk dat we van 'nul' moeten beginnen, dat wil zeggen dat we zowel bij leerlingen als bij volwassenen van de realiteit moeten vertrekken dat zij zo goed als niet meer vertrouwd zijn met de christelijke geloofstraditie. Enerzijds bemoeilijkt dat ontbreken van een referentiekader het bespreekbaar maken van het geloof. Anderzijds kan men dit ook beschouwen als een opportuniteit: men zit niet meer opgescheept met de restanten van een godsdienst die al te vaak dacht en reageerde vanuit een letterlijk geloof. Daardoor zou het misschien wel eens gemakkelijker kunnen zijn om openheid te creëren voor de kern van het joods-christelijke verhaal met zijn basisparadigma's van schepping en verrijzenis. Het zal dan evenwel de nodige creativiteit en het nodige geduld vragen om mensen te laten inzien dat in de joods-christelijke traditie antwoorden vervat liggen op algemeen menselijke zinvragen en dat die antwoorden effectief perspectief kunnen bieden voor zinzoekende mensen in de 21ste eeuw.

Vorming, vorming, vorming

Naast creativiteit en geduld is ook 'vorming' het ordewoord. Wie het beleid uitstippelt van het onderwijs (schoolbesturen, directies, pedagogische begeleiding), zal hier kleur moeten bekennen: is men bereid om tijd en middelen te investeren in de levensbeschouwelijke vorming van de volwassenen die zelf instaan voor de levensbeschouwelijke vorming van de leerlingen? Een positief antwoord geven op die vraag, veronderstelt de moed om tegen de stroom in te roeien. Eigentijds, maar tegendraads.

Het is een existentiële vraag voor scholen die behoren tot Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Wie eerlijk wil blijven met zichzelf, moet op een bepaald moment de vraag wel stellen: willen wij ervoor zorgen dat in onze 'katholieke school' de vlag de lading dekt?

Reacties op deze bijdrage zijn welkom! paul.vereecke@katholiekonderwijs.vlaanderen

Paul Vereecke, Coördinator Katholieke Dialogeschool Aartsbisdom Mechelen-Brussel

GDPR en uw privacy

Zoals vele dienstverlenende verenigingen houdt het Vicariaat Onderwijs Mechelen-Brussel heel wat persoons- en andere gegevens bij van bestuurders en leidinggevenden van de katholieke scholen in het aartsbisdom. Mede in het kader van de GDPR of Privacywetgeving engageert het Vicariaat zich ertoe respectvol om te gaan met persoonsgegevens, die we van de schoolbesturen, scholen en aanverwante instellingen verkregen hebben om onze dienstverlening optimaal te verzorgen.

Tot het overgrote deel van de gegevens hebben wij toegang via Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Het gebruik van die gegevens voor de regionale werking binnen elk Vicariaat Onderwijs is noodzakelijk en maakt deel uit van de algemene overeenkomst die de netwerkvereniging Katholiek Onderwijs Vlaanderen heeft afgesloten met de katholieke scholen die lid zijn van de koepel.

Daarnaast bewaren wij ook persoonsgegevens van leden van verschillende werkgroepen die we zelf in het leven hebben geroepen, van medewerkers en oud-medewerkers, van andere instanties waar we mee samenwerken en van vrienden die graag onze werking blijven volgen. We gebruiken daarvan vooral de e-mailadressen om hen uit te nodigen op vergaderingen en andere activiteiten en om nieuwsbrieven en ons digitaal tijdschrift VONDeLing te sturen.

Via deze link kunt u onze algemene privacyverklaring nalezen op onze website: <http://www.vikom.be/algemene-privacyverklaring>.

Foto's

Een tijdschrift zonder foto's of andere illustraties is niet zo aangenaam om te lezen. Door de nieuwe privacywetgeving is het afbeelden van mensen echter aan bepaalde regels onderworpen. Het is in de praktijk erg moeilijk om bij elke foto de toestemming te vragen aan alle mensen die herkenbaar in beeld worden gebracht.

Het is mogelijk dat niet alle foto's die u in dit nummer vindt met mondelinge of schriftelijke toestemming van alle betrokkenen zijn gemaakt en gepubliceerd. We hopen echter dat niemand daar aanstoot aan neemt. We zorgen er in elk geval voor dat alles respectvol gebeurt.

Vakantiesluiting Vicariaat Onderwijs

De diensten van het Vicariaat Onderwijs Mechelen-Brussel zijn gesloten van 16 juli tot en met 13 augustus 2018. Wij wensen u nog een fijne zomervakantie.